

MAŁOPOLSKA

Dzielmy się
doświadczeniami.
Europejska
Współpraca
Terytorialna
2007-2013
w Małopolsce

Departament
Polityki Regionalnej

Dzielmy się
doświadczeniami.
Europejska
Współpraca
Terytorialna
2007-2013
w Małopolsce

Departament
Polityki Regionalnej

Publikacja przygotowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Nadzór redakcyjny: Joanna Urbanowicz

Redagował zespół:

Aneta Widak, Grzegorz First, Agata Wesółowska

Adres redakcji:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
30-552 Kraków, ul. Wielicka 72B
tel.: 12 29 90 900, fax: 12 29 90 726

Skład: Studio Kozak

Zdjęcia na okładce: © iStockphoto.com/scanrail, © iStockphoto.com/bgblue

Zdjęcia: własność beneficjenci projektów

Kraków 2016

ISBN 978-83-65325-15-0

PRZY PUBLIKACJI WYKORZYSTANO MATERIAŁY DOTYCZĄCE PROJEKTÓW OTRZYMANE OD BENEFICJENTÓW

Nakład: 250 egz. Publikacja dostępna także w formie elektronicznej na stronie internetowej

<http://www.malopolska.pl>

Dzielmy się doświadczeniami. Europejska Współpraca Terytorialna 2007-2013 w Małopolsce

Szanowni Państwo,

Obok inwestycji dobrze rozpoznawalnych w krajobrazie naszych regionów, miast czy gmin, które powstały i powstają przy wsparciu środków unijnych, niezwykle ważnym i cennym ich uzupełnieniem są projekty nazywane potocznie miękkimi. Treścią tych projektów jest współpraca, wzajemna wymiana osiągnięć, wiedzy i doświadczeń pomiędzy partnerami z różnych krajów i regionów europejskich. Niezwykle trudno jest prezentować efekty takich projektów, bowiem oddziałują one często długofalowo, a ich rezultaty nie są odczuwalne bezpośrednio i natychmiast przez mieszkańców. Także środki budżetowe, które Komisja Europejska przeznacza na programy współpracy, nie są w porównaniu z wydatkami na programy infrastrukturalne imponujące. Co ważne, doświadczenia Małopolski wskazują, że mimo wspomnianych uwarunkowań projekty te obok konkretnych efektów pomagają także nawiązywać lub pogłębiać współpracę między instytucjami, organizacjami i partnerami zagranicznymi.

Współpraca terytorialna, znana powszechnie pod marką Interreg, obejmuje trzy poziomy współpracy – pierwszy: międzyregionalny, którego treścią jest współpraca między regionami

w zakresie polityki regionalnej w całej Unii Europejskiej, drugi: transnarodowy, w ramach którego instytucje, organizacje współpracują ze sobą w makroregionach europejskich np. region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa oraz trzeci: transgraniczny, w którym współpraca dotyczy wyzwań, także infrastrukturalnych w regionach przygranicznych – w przypadku Małopolski na pograniczu polsko-słowackim.

Prezentowana broszura przedstawia efekty wybranych projektów, które wdrażane były w Małopolsce przez beneficjentów na wszystkich wspomnianych poziomach współpracy terytorialnej. Wyzwania te koncentrują się wokół największych ekonomicznych i środowiskowych problemów współczesnej Europy, a także Małopolski: innowacyjności jako motoru rozwoju, środowiska jako miejsca gdzie żyjemy oraz dziedzictwa jako cennego zasobu, które trzeba chronić i promować.

Naszym celem jest podzielenie się doświadczeniami, zainspirowanie do dalszych projektów i współpracy oraz transfer osiągnięć do wszystkich obszarów życia regionu. W przypadku zainteresowania poszczególnymi projektami i potrzeby zgłębienia ich efektów zachęcam do bezpośrednich kontaktów z podmiotami, instytucjami oraz, co najważniejsze, ludźmi, którzy w przypadku tego typu projektów stanowią najcenniejsze źródło wiedzy.

Stanisław Sorys

Wicemarszałek

Województwa Małopolskiego

Region innowacyjny

Na przestrzeni ostatnich lat rośnie świadomość kluczowej roli, jaką odgrywa innowacyjność. Ponadto coraz szersze uznanie zyskuje potrzeba innowacyjności, łączącej aspekty ekonomiczne, ekologiczne i społeczne. Istotne jest również udoskonalanie już istniejących procesów i technologii. Czasami niewielka zmiana

technologiczna, wykorzystanie innych surowców niż się powszechnie stosuje na świecie może przynieść znaczne korzyści, spowodować wzrost efektywności, a nawet pozwoli stać się liderem w regionie. Takie podejście do kwestii innowacji w gospodarce może zapewnić stabilny wzrost gospodarczy w regionie w długim okresie.

SMART+ Innowacje w MŚP i promocja badań i rozwoju technologicznego

Cel i zakres tematyczny projektu

Cele szczegółowe SMART+:

- zwiększenie uczestnictwa firm z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w klastrach i sieciach współpracy
- poprawa dostępu do źródeł finansowania
- tworzenie strategii promocji innowacyjnych pomysłów
- wsparcie współpracy pomiędzy MŚP i instytucjami naukowo-badawczymi
- zwiększenie kompetencji pracowników sektora MŚP w zakresie badań i nowoczesnych technologii oraz zarządzania innowacjami.

SMART+ miał charakter mini-programu, dzięki czemu możliwe było zaangażowanie instytucji z regionów partnerskich we wdrażanie tzw. podprojektów czyli inicjatyw na rzecz realizacji celów SMART+.

Co się udało osiągnąć?

Jednym z kluczowych rezultatów projektu SMART+ było opracowanie Międzyregionalnej Strategii SMART+ na rzecz innowacyjności MŚP oraz Regionalny Plan Wdrażania. W Strategii zebrano rezultaty pod-

Przetrwanie firm sektora MŚP zależy od ich zdolności do tworzenia lub wdrażania innowacji oraz jakości ich współpracy z jednostkami badawczo-rozwojowymi. Dlatego Małopolska uczestniczy w programie SMART+ w ramach Programu Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IVC. Jego celem jest analiza, transfer i rozpowszechnienie nowych sposobów rozwoju innowacyjności MŚP oraz wsparcia ich konkurencyjności na rynkach międzynarodowych.

Marek Sowa

Marszałek Województwa Małopolskiego w latach 2010-2015

projektów oraz dobre praktyki z obszaru partnerstwa projektu, dokonano wytyczenia potencjalnych kierunków rozwoju regionalnego w zakresie pobudzenia innowacji w MŚP i przekierowania gospodarki w stronę gospodarki opartej na innowacjach.

SMART+ to także podprojekty. W Małopolsce zrealizowano trzy takie przedsięwzięcia: INNOFIN, regioNet oraz SMEGoNET. Ważnym osiągnięciem INNOFIN było zbadanie luk kompetencyjnych w instytucjach zajmujących się funduszami załączkowymi i venture. RegioNet z kolei skupił się na propagowaniu idei klastrów w regionie i pomógł w założeniu klastra drzewnego w Gorlicach. SMEGoNET natomiast dotyczył tworzenia strategii rozwoju klastra na arenie międzynarodowej.

Jak skorzystać z efektów?

Na stronie internetowej www.smartplusinnovations.eu można znaleźć elektroniczne wersje opracowanych dokumentów. Na uwagę zasługuje Strategia SMART+, w której analiza osiągniętych rezultatów i zidentyfikowanych dobrych praktyk została pogłębiona o potencjalne koszty wdrożenia rekomendacji w danym regionie partnerskim.

Partner wiodący: Federacion Aragonesa de Municipios, Comarcas y Provincias, Saragossa (ES)

Partner z Małopolski: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Budżet projektu dla Małopolski: 600 000 EUR (w tym 360 000 EUR na dofinansowanie podprojektów)

Cel i zakres tematyczny projektu

Projekt wspierał miasta i regiony w wypracowaniu długofalowych rozwiązań z zakresu usług publicznych w obliczu zmian demograficznych. Koncentrował się na wypracowaniu efektywnych metod zarządzania infrastrukturą i usługami publicznymi oraz przygotowaniu rekomendacji dla polityk regionalnych. Ponadto umożliwiał wymianę wiedzy pomiędzy instytucjami publicznymi i ekspertami na temat sposobów radzenia sobie z negatywnymi skutkami zmian demograficznych w różnych regionach Europy Środkowej.

Co się udało osiągnąć?

Na poziomie międzynarodowym w ramach projektu:

- przygotowano analizę wskaźników demograficznych i ekonomicznych w Europie Środkowej
- w ramach działań pilotażowych pokazano, w jaki sposób infrastrukturę publiczną można przystosować do zmian demograficznych na szczeblu lokalnym
- przygotowano *Europejską strategię regionalnych działań wobec zmian demograficznych*.

Rekomendacje zawarte w „Europejskiej strategii...” mogą stanowić cenne narzędzie dla osób odpowiedzialnych za polityki publiczne w Europie Środkowej zarówno na poziomie regionalnym jak i lokalnym. Ich wdrożenie pozwoli na zapewnienie lepszej jakości życia mieszkańcom nawet w obliczu wyludniania się miast i regionów.

Roman Ciepela

Wicemarszałek Województwa Małopolskiego w l. 2007-2014

Na poziomie regionalnym w Małopolsce zrealizowano działanie pilotażowe „Usługi telemedyczne dla osób starszych jako narzędzie optymalizacji kosztów opieki zdrowotnej”. Badaniem tele-EKG objęto 100 pacjentów z powiatów najbardziej dotkniętych zmianami demograficznymi. Zestawy tele-EKG wypożyczano pacjentom bezpłatnie na okres jednego miesiąca. Po zakończeniu okresu badań każdy pacjent otrzymał diagnozę, wnioski i zalecenia od lekarza prowadzącego i dietetyka. Zarówno pacjenci, jak i lekarze byli bardzo zadowoleni z rezultatów programu.

Jak skorzystać z efektów?

Na stronie internetowej projektu www.adapt2dc.eu znalazły się wszystkie wypracowane dokumenty. *Europejska Strategia...* oraz *Transnarodowy plan działania* są dostępne na stronie internetowej oraz w wersji drukowanej. Możliwe jest też otrzymanie egzemplarza w departamencie Polityki Regionalnej UMWM.

Co dalej?

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego kontynuuje działania zmierzające do lepszego przygotowania regionu na skutki zmian demograficznych. Wiele pomysłów i dobrych praktyk wskazanych w *Europejskiej strategii...* (np. tele-opieka) zostało włączone do rekomendacji, które znalazły się w dokumencie „Srebrna gospodarka szansą dla Małopolski”.

Partner wiodący: Ministerstwo Budownictwa, Rozwoju Regionalnego i Transportu Turynii (DE)

Partner z Małopolski: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Budżet projektu dla Małopolski: 199 200 EUR

SCIENCE LINK Network between world-leading Cluster of large-scale Research Infrastructure of Photon and Neutron Sources and Users fostering Innovation and Entrepreneurship in the Baltic Sea Region

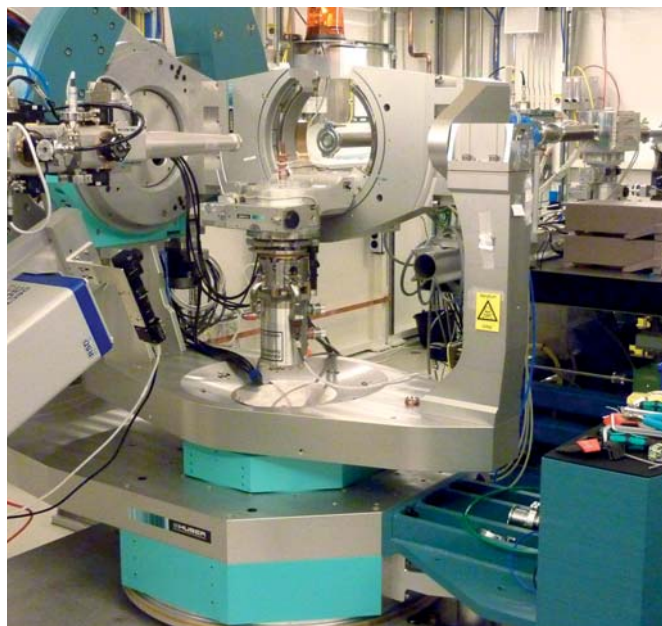

Cel i zakres tematyczny projektu

Celem projektu Science Link było wzmacnianie współpracy transregionalnej w Regionie Morza Bałtyckiego w oparciu o założenia projektowe, jakimi były: wzmocnienie małych i średnich przedsiębiorstw w sferze realizacji własnych badań oraz wykorzystanie infrastruktury badawczej regionu Morza Bałtyckiego przez większą liczbę użytkowników komercyjnych.

Co się udało osiągnąć?

Wspólne działania uniwersytetów i samorządów regionalnych przyczyniły się do lepszego wykorzystania infrastruktury badawczej w przemyśle zarówno na szczeblu regionalnym, jak i w ramach współpracy transgranicznej. W ramach projektu przeprowadzone zostały trzy nabory wniosków na realizację eksperymentów i badań podstawowych. Przedstawiciele przemysłu z regionów, krajów biorących udział w projekcie mogli bezpłatnie przeprowadzić badania wspólnie z naukowcami na 4 synchrotronowych infrastrukturach badawczych

Realizacja projektu ScienceLink w Małopolsce dała szanse regionalnemu przemysłowi do skorzystania z oferty dużych europejskich infrastruktur badawczych. Ta szansa w pełni została wykorzystana, znacząco wpływając na potencjał gospodarczy regionu.

Piotr Piwowarczyk

Dyrektor Fundacji Inicjatyw Innowacyjnych

w Niemczech i Szwecji. W ramach trzech naborów zgłoszono 66 aplikacji, wykonano 49 badań i eksperymentów.

Partnerzy w ramach projektu oferowali porady i wsparcie w znalezieniu odpowiednich instrumentów i usług dostosowanych do specyficznych nienaukowych potrzeb użytkowników z MŚP.

Jak skorzystać z efektów?

Efekty dostępne są na stronie internetowej projektu pod adresem www.science-link.eu w formie raportów, prezentacji i case study z przeprowadzonych badań.

Co dalej?

Projekt stał się podstawą do powstania „Sciencelink network”, w ramach której kontynuowania jest działalność wspierająca przemysł w realizacji własnych badań i eksperymentów. W ramach sieci przygotowany został projekt „Baltic TRAM – Transnational Research Access in MacroRegion” (Interreg Baltic) realizowany od marca 2016 r. Innym realizowanym projektem jest „High time for beam time – Access to world class large scale research infrastructures for V4 countries” rozszerzający działalność sieci o kraje Regionu Wyszehradzkiego.

Partner wiodący: Deutsches Elektronen Synchrotron, Hamburg (DE)

Partner z Małopolski: Fundacja Inicjatyw Innowacyjnych

Budżet projektu dla Małopolski: 154 500 EUR

Region przyjazny dla środowiska

We współczesnym świecie jesteśmy świadkami coraz większej korelacji pomiędzy poziomem zużycia energii, ochroną środowiska, wielkością posiadanych zasobów a rozwojem gospodarczym społeczeństw. Z perspektywy regionu niezwykle ważne jest stworzenie stabilnych

możliwości inwestowania w infrastrukturę energetyczną, ochronę środowiska, transport oraz wspieranie lokalnych inicjatyw. Kolejnym kierunkiem jest rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), zintegrowane planowanie poprawiające efektywność oraz wpływające na tkankę miejską.

CLUE Zerowa Emisja Gazów Ciepłarnianych w obszarach miejskich w Europie

Cel i zakres tematyczny projektu

Projekt CLUE miał na celu wymianę dobrych praktyk w zakresie polityk rozwoju obszarów miejskich dla osiągnięcia zerowej emisji gazów ciepłarnianych (w tym CO₂, metanu i innych) w dzielnicach miast. Prace w projekcie skupiły się na zagadnieniu zrównoważonej dzielnicy miejskiej wpływającej na rozwój obszarów neutralnych dla klimatu (ang. climate neutral).

Co się udało osiągnąć?

Projekt zajmował się zagadnieniem zrównoważonej dzielnicy miejskiej. Szukając odpowiedzi na to, czym jest obszar neutralny dla klimatu w mieście udało się zebrać dobre praktyki i doświadczenia innych miast i regionów. Na tej podstawie Małopolska opracowała podręcznik „Małopolskie Inteligentne Miasta – kierunki rozwoju” przedstawiając praktyczne podejście do wdrożenia koncepcji „smart city” w takich obszarach funkcjonowania jak: społeczeństwo, transport, środowisko oraz energetyka. Inteligentne miasta są określane przez ich innowacyjność i zdolność do rozwiązywania problemów każdej dziedziny (społecznej, ekonomicznej, ekologicznej i gospodarczej) oraz korzystania z technologii komunikacji

Jednym z największych wyzwań polityki miejskiej jest koordynacja oraz zrównoważone wykorzystanie własnej infrastruktury. W zarządzaniu istotne są modele związane z rozwojem miast inteligentnych, zaawansowanych technologicznie, w których dąży się do oszczędności zasobów w tym: finansowych, czasu czy energii. Ale najważniejszym elementem jest mieszkaniec i jego potrzeby!

Michael Erman
Miasto Sztokholm

teleinformatycznej w celu poprawy tych zdolności. To też przestrzeń wykorzystująca innowacyjne technologie, techniki budowlane, planowanie przestrzenne oraz rozwiązania transportowe celem zmniejszenia emisji gazów ciepłarnianych. Te zagadnienia zostały poruszone w ramach III Kongresu Energetycznego pt. „Inteligentne miasta w Małopolsce”.

Jak skorzystać z efektów?

Opracowania dostępne są na stronie www.clue-project.eu dostępne są wszystkie opracowania oraz wersja elektroniczna podręcznika „Małopolskie Inteligentne Miasta – kierunki rozwoju”.

Co dalej?

Realizacja projektu naświetliła cechy inteligentnego miasta jak: wysoki poziom jakości życia mieszkańców – powszechna dostępność do usług publicznych o wysokim standardzie; nowoczesna gospodarka rozwijająca się w oparciu o innowacyjność i kreatywność; atrakcyjny rynek pracy; miasto w atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni; racjonalne, zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska oraz planowanie przestrzenne i zrównoważony transport – to obszary, na których obecnie trwają prace w regionie.

Partner wiodący: Miasto Sztokholm
Partner z Małopolski: Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Budżet projektu dla Małopolski: 85 440 EUR

VIA REGIA PLUS Zrównoważony transport i współpraca regionalna wzdłuż III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego

Cel i zakres tematyczny projektu

Celem projektu było wypracowanie wspólnej strategii rozwoju przestrzennego oraz działań na rzecz zrównoważonego transportu dla obszaru III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego. W tym zagadnienia dotyczące: poprawy połączeń w dalekobieżnym kolejowym transporcie osobowym; rozwój zrównoważonego transportu w aglomeracjach; wzmacnianie punktów węzłowych korytarza jako regionalnych obszarów dynamicznego rozwoju; rozwój społeczno-gospodarczy miast i obszarów metropolitalnych; wzmacnienie obszarów metropolitalnych oraz ich lepsze połączenie.

Co się udało osiągnąć?

Prace w ramach projektu skupiły się na badaniach potencjału dla transportu kolejowego z wykorzystaniem zmodernizowanej infrastruktury oraz na zidentyfikowaniu rozwiązań dla kluczowych odcinków transgranicznych w ścisłej współpracy z interesariuszami. W tym: badania i analiza popytu na transport kolejowy w kontekście

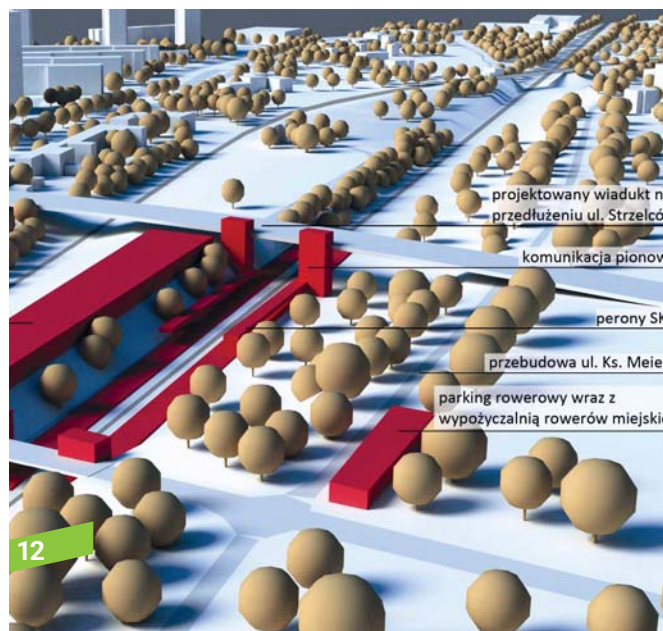
uruchomienia systemu Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej; wzmocnienie roli Krakowskiego Węzła Kolejowego w obsłudze miasta; koncepcja obsługi komunikacyjnej Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w kontekście wprowadzenia zintegrowanej taryfy biletowej czy działania na rzecz optymalizacji zagospodarowania przestrzennego Krakowa i gmin ościennych pod kątem zmniejszenia pracy przewozowej oraz lepszego wykorzystania istniejącej korytarzy transportu zbiorowego, w szczególności kolejowych, w dojazdach do Krakowa.

Jak skorzystać z efektów?

Materiały z opracowań koncepcyjnych dla przystanków osobowych SKA. Posłużyły do sformułowania zadań inwestycyjnych i stanowią również podstawę dla opracowania dokumentacji projektowej. Materiały badawcze, analizy i opracowania mogą być wykorzystywane w pracach z zakresu modelowania i prognozowania ruchu pasażerskiego. Na stronie internetowej www.viaregiaplus.eu można znaleźć więcej informacji.

Co dalej?

Obecnie w fazie realizacji znajduje się przystanek Kraków Sanktuarium. W roku 2017 uruchomione zostaną prace projektowe a następnie realizacyjne dla przystanku Kraków Prądnik Czerwony (planowany termin ukończenia inwestycji – rok 2019). Na bazie koncepcji opracowanych w ramach projektu Via Regia Plus realizowane będą przez PKP PLK S.A. przystanki Kraków Bronowice oraz Kraków Złocien (planowany termin realizacji – rok 2018).

Partner wiodący: Miasto Wrocław
Partner z Małopolski: Urząd Miasta Krakowa
Budżet projektu dla Małopolski: 135 836 EUR

MIN-NOVATION Sieć innowacji w zarządzaniu odpadami górniczymi i przeróbczymi

Cel i zakres tematyczny projektu

Celem projektu był transfer innowacyjnych technologii w zakresie gospodarowania odpadami wydobywczymi z instytucji naukowo-badawczych do małych i średnich przedsiębiorstw. Służyć temu miały m.in. pilotażowe wdrożenia innowacyjnych technologii odzysku odpadów sprawdzające ich użyteczność i możliwość stosowania na skalę przemysłową. Zakres tematyczny obejmował zarządzanie odpadami górniczymi i przeróbczymi w całym cyklu: od zapobiegania ich powstawaniu, poprzez odzysk materiałów użytecznych, aż do rekultywacji składowisk.

Co się udało osiągnąć?

MIN-NOVATION był odpowiedzią na potrzebę zajęcia się zagadnieniem gospodarowania odpadami w całym cyklu życia kopalni z prawnej, finansowej i ekonomicznej perspektywy, co wymaga wielosektorowego zaangażowania. Zadania to m.in. pilotażowe wdrożenia instalacji do badania jakości odpadów wydobywczych i ich odzysku. Opracowano: bazę danych małych, średnich i dużych przedsiębiorstw „The Baltic Mining Waste Management Business Database”; kompendium technologii dotyczą-

Trzyletnia współpraca w projekcie Min-Novation umożliwiła włączenie się w ogólnoeuropejską debatę na temat skutecznego zarządzania odpadami wydobywczymi oraz naturalnymi złożami kopalni. (...) Realizacja projektu Min-Novation pozwoliła także spojrzeć na odpady wydobywcze, nie tylko w kontekście problemu, ale szansy dla gospodarki i społeczeństwa.

Prof. dr hab. inż. Marek Cała
Przewodniczący Komitetu Sterującego Projektu

cych gospodarowania odpadami wydobywczymi, w szczególności studia przypadków zakresie minimalizacji powstawania odpadów, ich odzysku oraz rekultywacji składowisk oraz monografię pt. „Mining Waste Management in the Baltic Sea Region. Min-Novation project” pod red. Marka Cała wydaną nakładem Wydawnictw AGH w 2013.

Jak skorzystać z efektów?

Opracowania dostępne są na stronie www.min-novation.eu. Polska instalacja zlokalizowana jest w Centralnym Laboratorium Techniki Strzelniczej i Materiałów Wybuchowych AGH w Regulicach.

Co dalej?

Konsorcjum projektu Min-Novation kontynuuje współpracę. W 2014 r. złożono zobowiązanie do współpracy pt. „Classification of secondary resources and slope stability key to making existing and future mining waste disposal sites safe and productive”, które jest kontynuacją projektu Min-Novation, z akcentem na inwentaryzację surowców wtórnych oraz stateczność skarp i zboczy. Działania te wpisują się w europejską strategię surowcową.

Partner wiodący z Małopolski: Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Wydział Górnictwa i Geoinżynierii
Budżet projektu dla Małopolski: 466 000 EUR

Region mocny dziedzictwem

Siłą regionów może być ich dziedzictwo rozumiane jako zasoby kulturowe, historyczne czy przyrodnicze. Przeszłość stanowi bowiem mocny atut, który buduje konkurencyjność regionów, decyduje o ich indywidualności i niezwykłości. Mimo różnic kulturowych, specyfiki środowiska

naturalnego czy odmiennych tradycji europejskie regiony mogą wspólnie rozwiązywać problemy dotyczące na przykład zagospodarowania przestrzennego miast i dzielnic historycznych, dziedzictwa duchowego czy ochrony krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

THETRIS Rozwój tematycznego szlaku turystycznego przy zaangażowaniu społeczności lokalnej

Cel i zakres tematyczny projektu

Jednym z głównych celów projektu w przypadku Małopolski było usprawnienie mechanizmów zarządzania oraz wypromowanie szlaku średniowiecznych kościołów Europy Środkowej. W projekcie skupiono się w szczególności na obszarach wiejskich traktując dziedzictwo kulturowe jako zasób rozwojowy. Projekt THETRIS był pierwszym długofalowym przedsięwzięciem wpisującym się w działalność Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski na rzecz promocji w regionie innowacyjnych i zrównoważonych rozwiązań w zakresie wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego Małopolski do stymulowania rozwoju regionalnego.

Co się udało osiągnąć?

W ramach projektu opracowano:

- analizę SWOT dla regionu Małopolski w zakresie potencjału rozwoju Szlaku Architektury Drewnianej (SAD)
- audyt zarządzania obiektami na Szlaku Architektury Drewnianej

Projekt THETRIS prowadzi turystę po wioskach i miastach Europy. Pomaga mu odkryć zapisane w kościołach i klasztorach duchowe i materialne bogactwo wieków. W miejscach tych zachwyca to, co można zobaczyć, ale jeszcze bardziej to, co niewidzialne. Cieszę się, że na tym szlaku są także skarby kultury sakralnej Lipnicy Murowanej.

Ks. Zbigniew Kras

- bezpłatny program szkoleniowy w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym (we współpracy z Małopolską Organizacją Turystyczną oraz Instytutem Kultury UJ)
- wytyczne dla strategii rozwoju dla Szlaku SAD w Małopolsce.

Jak skorzystać z efektów?

Opracowania powstałe w ramach projektu dostępne są na stronie internetowej www.thetris.eu oraz w biurze Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Małopolski. Materiały szkoleniowe poświęcone zarządzaniu dziedzictwem kulturowym są stale wykorzystywane podczas seminariów i warsztatów.

Co dalej?

Realizacja projektu pokazała, że w Małopolsce konieczne jest opracowanie strategii tzw. zrównoważonego rozwoju obszaru SAD oraz strategii stworzenia silnej, rozpoznawalnej, stale rozwijanej marki kulturowej w regionie, opartej o bogactwo zarówno materialnego, jak i niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Obecnie trwają prace nad kolejnym wieloletnim przedsięwzięciem dARTs, które zostanie zaproponowane do dofinansowania do Programu Central Europe 2014-2020.

Partner wiodący: Association of Municipalities in the Upper-Tisza Area (HU)
Partner z Małopolski: Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Małopolski
Budżet partnera dla Małopolski: 140 315 EUR

CENTRAL MARKETS Rewitalizacja i promocja tradycyjnych placów targowych w Europie Centralnej

Cel i zakres tematyczny projektu

Celem projektu CENTRAL MARKETS było opracowanie i wdrożenie skutecznych strategii rewitalizacji i promocji targowisk detalicznych jako siły napędowej zrównoważonego rozwoju dzielnic miast oraz wprowadzenie innowacyjnych działań i skutecznych strategii rozwoju wynikających ze współpracy międzynarodowej.

Co się udało osiągnąć?

W oparciu o założenia dotyczące targowisk jako podstawowych miejsc animacji życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego, które są też źródłem zatrudnienia i integracji, partnerzy w ramach CENTRAL MARKETS współpracowali w celu poprawy zarządzania targowiskami i usługami z nimi związanymi. Opracowano wspólnie strategię komunikacji dla targowisk oraz koncepcje inwestowania w infrastrukturę targową w obszarach miejskich i podmiejskich. Place prowadzą dalsze działania promocyjne współgrające z ideą projektu, co więcej place targowe zaistniały mocniej w świadomości miesz-

Istnieje wiele różnych wyzwań stojących obecnie przed targowiskami, wynikających zarówno z konkurencji, a ostatnio również z kryzysu gospodarczego. Głównym celem projektu było więc opracowanie strategii mogących pomóc europejskim miastom i regionom w sprostaniu tym wyzwaniom i pełnym wykorzystaniu potencjału targowisk tak, aby osiągnąć cele polityki gospodarczej i społecznej.

Paola Ravenna

Kierownik ds. Polityki Unijnych, Miasto Wenecja

kańców i turystów. W Krakowie przygotowano również wydarzenie pt. „Krakowski Targiem” czyli prezentację targowisk biorących udział w projekcie oraz przygotowano „Historyczną Grę Miejską” nawiązującą do targowisk miejskich.

Jak skorzystać z efektów?

Z efektów projektu mogą korzystać mieszkańcy miasta oraz okolic. Place targowe stały się też atrakcją dla krajowych i zagranicznych turystów. Na stronie internetowej www.centralmarkets.eu można znaleźć więcej informacji.

Co dalej?

Przed realizacją projektu targowiska były odwiedzane głównie przez miejscowych mieszkańców i rzadko były traktowane jako atrakcja turystyczna. Potencjał targowisk jako atrakcji turystycznej wynika z ich niezwykłej historii lokalnej oraz dostępu do lokalnych produktów.

RENEWTOWN Odnowione postsocjalistyczne miasto: konkurencyjne i atrakcyjne

Cel i zakres tematyczny projektu

Głównym celem projektu było zapewnienie zrównoważonego rozwoju miast w krajach byłego bloku wschodniego poprzez zmniejszenie dysproporcji i poprawę jakości życia ich mieszkańców. Projekt ReNewTown dążył do zmniejszenia różnic pomiędzy obszarami, które powstały bądź intensywnie rozwijały się w latach realnego socjalizmu (1945-1989), a pozostałymi dzielnicami danego miasta.

Co się udało osiągnąć?

Zainicjowano kompleksową rewitalizację przestrzeni Ośrodka Kultury im. C. K. Norwida wraz z opracowaniem nowej oferty społeczno-kulturalnej: Kraków – Nowa Huta (ARTzona – nowohucka przestrzeń kreatywna). Ponadto przygotowano: podręczniki pt. „Handbook of Models. Post-SocialistCity: A Role Model for Urban Revitalisation in the 21st Century” i „Transnational Manual for Urban Revitalisation, ENGAGE. Brighter Future in Your Hands” oraz „Międzynarodową strategię rozwoju dla miast postsocjalistycznych w Europie Środkowej”.

Realizacja projektu ReNewTown, a szczególnie akcji pilotażowej pn. ARTzona, była niezwykle ważna z perspektywy działań rewitalizacyjnych prowadzonych na terenie Nowej Huty. Przyczyniło się to do wprowadzenia w życie zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji dla „starej” Nowej Huty, którego wdrażanie zostało zawieszona na czas nieokreślony.

Małgorzata Hajto

ARTzona Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida w Krakowie

Jak skorzystać z efektów?

Na stronie internetowej www.renewtown.eu dostępne są wszystkie opracowania naukowe i publikacje powstałe w projekcie.

Co dalej?

Ośrodek kontynuuje działania związane z tematyką rewitalizacji miasta, szczególnie obszaru Nowej Huty. Dzięki pozyskanym dotacjom, dodatkowemu wsparciu Gminy Miejskiej Kraków oraz finansowym środkom własnym w 2016 roku zakończy modernizację przestrzeni. Stale prowadzone są działania aktywizujące i włączające społeczność lokalną Nowej Huty w tworzenie oferty programowej ARTzony. Kontynuowana jest także współpraca z poszczególnymi partnerami projektu ReNewTown.

Partner wiodący: Polska Akademia Nauk, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania

Partner z Małopolski: Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida w Krakowie
Budżet partnera dla Małopolski: 181 620 EUR

Region transgraniczny

Doświadczenia lat 2007-2013 wskazują na ogromne zainteresowanie beneficjentów projektami transgranicznymi – realizowanymi wspólnie z partnerami słowackimi oraz istotną rolę tych projektów w rozwoju pogranicza. Dzieląc się doświadczeniami z tego typu transgranicznych przedsięwzięć, warto podkreślić, że stosunkowo

mały budżet Programu na lata 2007-2013 (157 mln euro z EFRR) przełożył się na ważne i interesujące projekty, które rozwiązały wspólne problemy ponad granicami. Dotyczyły one zarówno infrastruktury komunikacyjnej i środowiskowej, ale także potencjału turystycznego i kulturowego polsko-słowackiego pogranicza.

Poprawa jakości infrastruktury turystycznej w rejonie Pienińskiego Parku Narodowego

Cel i zakres tematyczny projektu

Po stronie polskiej wybudowano promenadę spacerową wzdłuż potoku Grajcarek, dzięki czemu powiązано centrum turystyczne miasta z istniejącą promenadą wzdłuż rzeki Dunajec aż do Leśnicy. Promenada nad Grajczarkiem została w całości utwardzona, wyposażono ją w liczne ławeczki, tarasy widokowe, trzy mostki łączące ze sobą dwa brzegi Grajczarka, dekoracje z kwiatów oraz ciekawie zaprojektowane oświetlenie.

Po stronie słowackiej przebudowano dom kultury w Leśnicy na Pienińskie Centrum Turystyki Transgranicznej.

Co się udało osiągnąć?

Dzięki realizacji projektu podniesiono poziom infrastruktury turystycznej w regionie Szczawnicy – Leśnicy. Poprawiono wykorzystanie walorów turystycznych obszaru pogranicza co miało wpływ na wzrost ruchu turystycznego w tym obszarze. Co więcej, projekt przyniósł wzrost aktywności gospodarczej w regionie oraz zwiększanie liczby miejsc pracy.

Szczawnicka promenada wzdłuż potoku Grajcarek to atrakcja turystyczna jedyna w swoim rodzaju. Jest najdłuższą promenadą spacerową w Polsce, ciągnie się przez jeden z najbardziej malowniczych zakątków naszego kraju, a przy tym jest doskonale zagospodarowana i pięknie ozdobiona. Trasa szczawnickiej promenady wzdłuż Grajczarka przebiega od dolnej stacji kolejki linowej w Palenicy aż do starego parkingu w Pieninach.

Grzegorz Niezgoda

Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica

Jak skorzystać z efektów?

Z efektów projektu korzystają turyści krajowi i zagraniczni odwiedzający pogranicze, mieszkańcy oraz przedsiębiorcy. Promenada jest również miejscem spotkań turystów i kuracjuszy.

Na stronie internetowej www.szczawnica.pl dostępne są wszystkie informacje o projekcie.

Co dalej?

W 2015 roku zakończyła się przebudowa istniejącego parkingu przy wjeździe na przystań końcową splotu Dunajcem. Wzdłuż drogi nad Dunajcem powstał pasaż handlowo-usługowy oraz centrum informacji turystycznej nawiązujące swą architekturą do tradycyjnego stylu szczawnickiego. W ten sposób płyta parkingowa ostoięta stylowymi budynkami w sposób naturalny wkomponowała się w krajobraz Szczawnicy.

Partner wiodący: Miasto i Gmina Szczawnica

Partner projektu: Leśnica (SK)

Wartość całego projektu: 2 412 278 EUR

Stary Sącz i Lewocza – karpackie miasteczka z klimatem. Nowatorski, transgraniczny produkt turystyki kulturowej

Cel i zakres tematyczny projektu

Wspólne przedsięwzięcie obu samorządów, potążonych od 1995 r. umową partnerską, obejmowało: waloryzację dziedzictwa kulturowego; działania edukacyjne, turystyczne i promocyjne poprawiające estetykę historycznej przestrzeni miejskiej i dostępność turystyczną (oznakowanie, informacja). W ramach projektu zorganizowano bliźniacze wydarzenia kulturalne: starsządecki „Jarmark Rzemiosła” oraz „Dni Mistrza Pawła”. Dzięki działaniom w ramach projektu nastąpiło przełamanie barier i integracja mieszkańców pogranicza polsko-słowackiego, Beskidów i Spiszu.

Co się udało osiągnąć?

- Wykonano mapy z opisem atrakcji turystycznych Starego Sącza i Lewoczy
- Wydano przewodnik turystyczny „Stary Sącz i Lewocza” – Miasteczka z Klimatem” w języku słowackim, polskim, angielskim
- Zorganizowano „Jarmark Rzemiosła” w Starym Sączu oraz „Dni Mistrza Pawła” w Lewoczy (trzy edycje)

Dzięki wspólnej realizacji projektu, trwającej ponad 3 lata oprócz materialnych efektów, które możemy do dzisiaj podziwiać udało się nawiązać cenne znajomości i kontakty. Już dziś widzimy, że te relacje procentują poprzez nowe inicjatywy realizowane wspólnie pomimo dzielących nas granic.

Grażyna Leśniak
Urząd Miejski w Starym Sączu

- Wykonano interaktywny przewodnik turystyczny po Starym Sączu w technologii mobile web.

Jak skorzystać z efektów?

Z efektów projektu mogą skorzystać turyści zwiedzający Stary Sącz i Lewoczę. Trwałym efektem projektu są tablice informacyjne, przewodniki, a także aplikacje umożliwiające zapoznanie się z historią i kulturą dwóch przygranicznych miasteczek.

Na stronach internetowych www.starysacz-lewocza.pl oraz www.starysacz.treespot.pl dostępne są wszystkie informacje o projekcie.

Co dalej?

Po zakończeniu realizacji projektu współpraca pomiędzy Starym Sączem i Lewoczą zaczęła się rozwijać. Planowane są również do realizacji nowe projekty związane z rozwojem dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Partner wiodący: Gmina Stary Sącz
Partner projektu: Miasto Lewocza (SK)
Wartość całego projektu: 543 738 EUR

Rozwój infrastruktury drogowej pomiędzy powiatem gorlickim, jasielskim i bardejowskim

Cel i zakres tematyczny projektu

Przedmiotem projektu była budowa spójnego układu drogowego łączącego dwie główne nadgraniczne arterie Polski i Słowacji: drogę nr 77 Svidník – Bardejów z drogą krajową nr 28 Medyka – Zator poprzez turystyczne tereny powiatu bardejowskiego, gorlickiego i jasielskiego, jako wzmocnienia turystycznego polsko-słowackiego pogranicza.

Co się udało osiągnąć?

Rezultatami projektu są zmodernizowane drogi na długości: 44,36 km; wybudowane nowe obiekty na drogach powiatowych oraz wybudowana infrastruktura okołodrogowa (chodniki): ponad 3 km.

Długość odcinków drogowych objętych projektem wynosiła 32,18 km, w tym: 2,70 km po stronie słowackiej i 29,47 km po stronie polskiej (6,60 km – Powiat Jasielski, 22,87 km – Powiat Gorlicki).

Jak skorzystać z efektów?

W wyniku realizacji projektu poprawiono dostępność komunikacyjną oraz skrócono czas przejazdu do ważnych ośrodków regionalnych

Projekt tworzy transgraniczną przestrzeń pomiędzy województwem preszowskim i jego regionem w gminach Bardejów i Švidník a regionami po polskiej stronie granicy. Spełnia cel Programu: poprawę i zabezpieczenie infrastruktury drogowej Polski i Słowacji w regionie przygranicznym.

i w kierunku granicy, zwiększono dostęp do nowych miejsc pracy. Projekt ułatwił dostęp do atrakcyjnych miejsc wypoczynkowo-przyrodniczo-kulturowych obszaru Beskidu Niskiego, zwiększył też bezpieczeństwo i komfort podróży.

Co dalej?

W wyniku realizacji projektu przez teren trzech powiatów: gorlickiego, jasielskiego i bardejowskiego został przeprowadzony nowoczesny korytarz komunikacyjny łączący dwie leżące po obu stronach granicy arterie drogowe. To rozwiązanie pozwoliło na lepszą absorpcję ruchu turystycznego w obszarze oddziaływania korytarza. Zwiększona została atrakcyjność inwestycyjna, co w konsekwencji może doprowadzić do widocznego wzrostu gospodarczego całego obszaru. Równocześnie projekt wpłynie na wzrost wymiany transgranicznej, której efektem będzie zacieśnienie kontaktów między samorządami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i mieszkańcami obszaru pogranicza polsko-słowackiego.

Partner wiodący: Powiat Gorlicki

Miejsca realizacji projektu: powiat gorlicki, powiat jasielski, powiat bardejowski

Wartość całego projektu: 8 752 884 EUR

Programy EWT INTERREG 2014-2020 dostępne dla Małopolski

PROGRAM EUROPA ŚRODKOWA

Budżet: 246 mln euro

Obszar kwalifikowany: Austria, Chorwacja, Czechy, wybrane regiony Niemiec, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry oraz wybrane regiony Włoch

Priorytety:

- współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności
- współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych
- współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego
- współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych

Źródło informacji: www.interreg-central.eu

PROGRAM INTERREG EUROPA

Budżet: 359 mln euro

Obszar kwalifikowany: cała UE oraz Norwegia i Szwajcaria

Priorytety:

- wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
- zwiększanie konkurencyjności MŚP
- wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
- ochrona środowiska i promowanie efektywnego gospodarowania zasobami

Źródło informacji: www.interregeuropa.eu

PROGRAM REGION MORZA BAŁTYCKIEGO

Budżet: 264 mln euro

Obszar kwalifikowany: Polska, Dania, Szwecja, Finlandia, Litwa, Łotwa, Estonia, wybrane regiony północno-wschodnich Niemiec, Norwegia, Białoruś, Rosja (wybrane regiony)

Priorytety:

- potencjał dla innowacji
- efektywne gospodarowanie zasobami naturalnym
- zrównoważony transport
- zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej

Źródło informacji: www.interreg-baltic.eu

PROGRAM WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ INTERREG VA POLSKA – SŁOWACJA 2014-2020

Budżet: 155 mln euro

Obszar kwalifikowany: południowe powiaty województw śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego, kraj preszowski oraz kraj żyliński

Priorytety:

- ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza
- zrównoważony transport transgraniczny
- rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie

Źródło informacji: www.plsk.eu
oraz www.ewt.malopolska.pl

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
Departament Polityki Regionalnej
ul. Wielicka 72B, 30-552 Kraków

ISBN: 978-83-65325-15-0

Egzemplarz bezpłatny

www.malopolska.pl